הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה א״ר יוחנן כסבורין אנו לומר הראיון אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה עד שבא ר׳ אושעיא ברבי ולימד הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל (א) חכמים אומרים הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף מאי הראיון רבי יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה וריש לקיש אמר ראיית פנים בקרבן בעיקר הרגל כולי עלמא לא פליגי דראיית פנים בקרבן כי פליגי בשאר ימות הרגל כל היכא דאתא ואייתי כולי עלמא לא פליגי דמקבלינן מיניה כי פליגי דאתא ולא אייתי דר׳ יוחנן סבר ראיית פנים בעזרה דכל אימת דאתי לא צריך לאתויי ריש לקיש אמר ראיית פנים בקרבן דכל אימת דאתי צריך לאתויי איתיביה ריש לקיש לרבי יוחנן [1]ולא יראו פני ריקם אמר ליה בעיקר הרגל איתיביה ולא יראו פני ריקם בזבחים אתה אומר בזבחים או אינו אלא בעופות ומנחות ודין הוא נאמרה חגיגה להדיוט ונאמרה ראייה לגבוה מה חגיגה האמורה להדיוט זבחים אף ראייה האמורה לגבוה זבחים ומה הן זבחים עולות אתה אומר עולה או אינו אלא שלמים ודין הוא נאמרה חגיגה להדיוט ונאמרה ראייה לגבוה מה חגיגה האמורה להדיוט בראוי לו אף ראייה האמורה לגבוה בראוי לו וכן בדין שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם א״ל בעיקר הרגל איתיביה (ב) ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר שלש רגלים בשנה נצטוו ישראל לעלות ברגל בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ואין נראין חצאין משום שנאמר [2]כל זכורך ואין נראין ריקנים משום שנאמר ולא יראו פני ריקם א״ל בעיקר הרגל איתיביה ר׳ יוחנן לריש לקיש (ג) יראה יראה מה אני בחנם א) אף אתם בחנם אלא °כל היכא דאתא ולא אייתי דכולי עלמא לא פליגי דעייל ומתחזי ונפיק כי פליגי דאתא ואייתי רבי יוחנן דאמר ראיית פנים בעזרה הוא דאין לה שיעור הא לקרבן יש לה שיעור וריש לקיש אמר ראיית פנים בקרבן דאפילו קרבן נמי אין לו שיעור איתיביה [3]הוקר רגלך מבית רעך התם בחטאות ואשמות כדרבי לוי דרבי לוי רמי כתיב הוקר רגלך מבית רעך וכתיב [4]אבא ביתך בעולות לא קשיא כאן בחטאות ואשמות כאן בעולות ושלמים תניא נמי הכי הוקר רגלך מבית רעך בחטאות ואשמות הכתוב מדבר אתה אומר בחטאות ואשמות או אינו אלא בעולות ושלמים כשהוא אומר אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי הרי עולות ושלמים אמור הא מה אני מקיים הוקר רגלך מבית רעך בחטאות ואשמות הכתוב מדבר: ואין נראין חצאין כו׳: סבר רב יוסף למימר מאן דאית ליה עשרה בנים לא ליסקו האידנא חמשה ולמחר חמשה

א״ל

הפאה. לא נתנה בו תורה שיעור (ד) ואע״פ שאין לפאה שיעור נתנו בו חכמים שיעור אחד מששים: **וכן הבכורים.** ולקחת מראשית כל פרי האדמה (דברים כו) ולא נאמר כמה: **והראיון.** לקמן מפרש: **אמר רבי יוחנן כסבורין היינו לפרש.** האי אין לו שיעור דקתני הכא: **אין להן שיעור למעלה.** שיביא כמה שירצה: **אבל למטה יש לו שיעור.** שלא לפחות ממעה כסף כמו ששנינו במשנתינו והיינו סבורין דשיעור דאורייתא הוא: **עד שבא ר׳ אושעיא ברבי ולימד.** ברבי גדול בדורו: **ולימד שאין לו שיעור לא למטה ולא למעלה.** מן התורה: **אבל חכמים כו׳.** כלומר שיעור מעה כסף ושתי כסף האמור במשנתינו בראייה ובחגיגה מדברי חכמים הוא: **אבל אמרו חכמים** גרסינן: **מאי הראיון.** ולא תנא הראייה דליהוי משמע דמי עולה דאלו השתא לאו בדמים משמע אלא במצות ראיית פנים: **רבי יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה.** כמה פעמים שהוא חפץ בא ומראה עצמו בעזרה ואין צריך להביא קרבן בכל ראייה וראייה: **ראיית פנים בקרבן.** וצריך להביא קרבן על כל פעם ופעם: **בעיקר רגל.** ביו״ט ראשון: **בזבחים.** צריך להביא קרבן בהמה הזבוחים בסכין ולא עולת העוף שהיא נמלקת: **נאמרה חגיגה ברגל.** למאכל הדיוט: **ונאמרה ראייה לגבוה.** דהא לא יראו פני דכתיב משמע לצורכי אני שואל: **מה חגיגה האמורה להדיוט זבחים.** של בהמה דכתיב לא ילין חלב חגי עד בקר (שמות כג) במידי דאית ליה חלב הקרב לגבוה קאמר: **ואין נראין חצאין.** מפרש לקמן (ה): **בחטאות ואשמות.** שלא תחטא ותזקק להביא חטאת ואשם: **מבית רעך.** מבית אוהבך הקב״ה שקרא ישראל רעים שנאמר למען אחי ורעי (תהלים קכב): **סבר רב יוסף למימר כו׳.** דאי לאו הכי מאי אין נראין חצאין דיליף מבכל זכורך אי שלא יהיו חציין עולין מזכורך נפקא שהרי כל הזכרים בכלל זכורך:

א״ל

והבכורים אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה. הדר פריך בירושלמי רבי ברכיה בעי למה לא תנינן עפר לסוטה אפר פרה רוק יבמה דם צפור של מצורע א״ר יוסי לא איירינן במתני׳ אלא בדברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה ואלו אע״פ שמוסיף עליהן אין בעשייתן מצוה:

גמילות חסדים. בירושלמי הלא תימא בגופו אבל בממונו יש לו שיעור וביקור חולים דאין לו שיעור כדאיתא בנדרים (דף לט:) הוי בכלל גמילות חסדים:

כסבורין אנו לומר דיש לו שיעור למטה. וסבירא ליה כאידך תנא בירושלמי דחשיב פאה דיש לה שיעור למטה:

רבי יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה. דכיון דאייתי (ו) בראייה חדא זימנא מיפטר בכך אם ירצה או יביא כמו שירצה אבל ראיית פנים בקרבן יש לו שיעור דסבירא ליה לרבי יוחנן מעה כסף ושתי כסף דאורייתא והכי איתא בירושלמי דמסכת פאה מתני׳ בראייה (ז) אבל בקרבן יש לו שיעור דא״ר יוחנן מעה כסף שתי כסף דאורייתא ועוד אמר במכילתין רבי יוחנן כדעתיה דאמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני ואמר מעה כסף ושתי כסף דאורייתא וריש לקיש דמוקי לה בראיית פנים בקרבן סבירא ליה כר׳ ג)(יהושע) דאמר מעה כסף שתי כסף דרבנן וכן אמר התם לא יראו פני (ח) כל שהוא אבל חכמים נתנו להם שיעור מעה כסף שתי כסף ומיהו הש״ס שלנו לא נחית להכי אלא להך לישנא קמא משמע דבעי למימר דמתניתין איירי אף במועד הלכך לא מצי לאוקמי בראיית קרבן דאז לא מיחייב כלל להביא אבל בראיית פנים מיחייב לבוא חדא זימנא ומשם (זה) והלאה אין לו שיעור וריש לקיש אמר דמתני׳ נמי בראיית פנים בקרבן דמיחייב להביא ומ״מ צריך לומר דסבירא ליה כרבי יהושע כדפירשתי כדי שלא יהא שיעור כלל ולאידך לישנא דאתא ואייתי בו ביום קאמר דלא מקבלינן (ט) משום בל תוסיף כיון דכבר נפיק אבל למחר וליומא אוחרא מצי להביא אם ירצה והא לא פטר ליה קרא מה אני בחנם רק בחיובא אבל אי מייתי שפיר מקבלינן וכן משמע לישנא דלעיל דאתא ולא אייתי בשאר יומי ולא פליג רבי יוחנן רק דלא מיחייב לאתויי אבל אי מייתי מקבלינן שפיר וריש לקיש לא איתותב אלא משום דמיחייב ולא מחייב ליה קרא ולא דמי האי יש לו שיעור להביא דירושלמי דהתם מלמטה מיירי ד)(ולחי) הקרבן אבל הכא קיימינן שיעור בהבאתו ואם נבוא להשוותם יחד הא לקרבן יש לו שיעור למטה כדאיתא בירושלמי וה״נ דין הוא שיש לו שיעור בהבאתו אי בעי מייתי אי מקבלינן מיניה או לא ומיהו לפי לשון הירושלמי לא ידענא היכי מוקי לה מתני׳ בראיית פנים בעזרה ולא בקרבן משום שיש לה שיעור כרבי יוחנן והא חשיב פאה שיש לה שיעור למטה ושמא דאיבעי לייתבו למתני׳ כדברי הכל אף כתנא דאמר פאה אין לה שיעור לא למעלה ולא למטה ומתוקמא בראיית פנים למוד לרבי יוחנן כן נראה לי הפירוש דהך שמעתתא:

מגילין

מסורת הש״ס

א) [גילה כ:], ב) [עי׳ תוספות ב״ב קכד: ד״ה בכרס ותוספות בכורות ד: ד״ה אלא], ג) [צ״ל אושעיא], ד) [צ״ל ודמי].

עין משפט נר מצוה

כו א מיי׳ פ״א מהל׳ מתנות עניים הלכה טו סמג לאוין רפד:

כח ב מיי׳ פ״ב מהל׳ בכורים הלכה יז סמג עשין קלח:

כט ג מיי׳ פ״א מהלכות חגיגה הלכה ב סמג עשין רכח:

ל ד מיי׳ פ״ד מהלכות אבל הלכה א:

לא ה מיי׳ פ״א מהל׳ ת״ת הלכה י טוש״ע י״ד סי׳ רמו סעיף ג:

לב ו ז מיי׳ פ״א מהל׳ חגיגה הלכה ג:

לג ח ט מיי׳ שם הל׳ א:

לד י כ מיי׳ שם הל׳ ב ופ״ב שם הלכה ו:

◆

תורה אור השלם

1. אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם: שמות כג טו
2. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: דברים טז טז
3. הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ: משלי כה יז
4. אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי: תהלים סו יג

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אבל אמרו חכמים הראייה: (ב) שם בעיקר הרגל איתיביה ר״ל לר״י ר׳ יוסי בר׳ יהודה: (ג) שם איתיביה ר׳ יוחנן לר״ש לקיש יֵרָאֶה יִרְאֶה מה אני: (ד) רש״י ד״ה הפאה וכו׳ אע״פ שיש לפאה שיעור חכמים נתנו בו שיעור: (ה) ד״ה ואין נראין וכו׳ לקמן הס״ד ואח״כ מה״ד מבית רעך וכו׳ אחי ורעי הס״ד ואח״כ מה״ד בחטאות וכו׳ ואשם הס״ד ואח״כ מה״ד סבר רב: (ו) תוס׳ ד״ה ר׳ יוחנן וכו׳ דכיון דלאייתי קרבן בראייה: (ז) בא״ד מתני׳ בראיית פנים אבל בראיית קרבן יש לו: (ח) בא״ד לא יראו פני ריקם אפילו כל שהוא: (ט) בא״ד דלא מקבלינן מיניה טפי משום בל תוסיף וכו׳ אם ירצה דהא לא פטר וכו׳ דלא פליג ר׳ יוחנן וכו׳ יש לו שיעור היינו יש לו שיעור למטה כדאיתא בירושלמי וכו׳ שיעור להבאתו:

◆

גליון הש״ס

גמרא כל היכא דאתא. כעין זה שבת דף ג ע״א ועיין בתוספות שם ד״ה אלא אי אמרת:

◆

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) גמרא אף אתם בחנם. נ״ב עי׳ טורי אבן:

◆

מוסף רש״י

והראיון. מפרש בגמ׳ לכל כמה דבעי לאתחזויי בעזרה ברגל מתחזי ומייתי קרבן עולת ראיה וגם הקרבן אין שיעור לדמים אם מרובה אם מועט מן התורה, אבל חכמים אמרו הראיה מעה כסף והחגיגה שתי כסף (חולין קלז.).

◆

רבינו חננאל

דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים והראיון כו׳. א״ר יוחנן בא ר׳ אושעיה ברבי ולימד הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה. אבל חכמים אומרים הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף. מאי הראיון ר׳ יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה כלומר ביאתו ויציאתו בעזרה כמה פעמים אין לה שיעור. ר״ל אמר ראיית פנים בקרבן. ואמרינן בעיקר הרגל כלומר בתחלת הרגל בעת בואו להקביל פנים בעזרה דברי הכל ראיית [פנים] בקרבן כי פליגי בשאר ימות הרגל וכל עידן דמייתי ועייל כ״ע לא פליגי דמקבלין מיניה כי פליגי היכא דאתא בשאר ימות הרגל ולא אייתי ר׳ יוחנן אומר עייל דלא צריך לאתויי כל זמן דעייל ור׳ שמעון בן

רבינו חננאל (המשך)

לקיש [אומר] לא עייל אלא אי מייתי קרבן בהדיה. ומותיב ר״ל והכתיב ולא יראו פני ריקם. ופריק ר׳ יוחנן ההוא בעיקר הרגל כי קאמרינן דלא צריך היכא דאייתי בעיקר הרגל ולא אייתי בשאר ימות הרגל. איתיביה לא יראו פני ריקם בזבחים אתה אומר בזבחים או אינו אלא בעופות ובמנחות ודין הוא נאמרה חגיגה להדיוט ונאמרה ראייה לגבוה כו׳ ופריק רבי יוחנן ההיא בעיקר הרגל וכן בהא דר׳ יוסי ב״ר יהודה והדר ר׳ יוחנן ומותיב ליה לר״ל כתיב יראה וקרינן יראה מה אני בחנם אף אתם בחנם. ופרקינן אלא לעולם בעו לאתויי דהא כתיב ולא יראו פני ריקם א) וכל היכא דאתא ולא אייתי אע״ג דעבר כ״ע לא פליגי דעייל בעזרה ומתחזי ונפיק כי פליגי דאתא ואייתי בעיקר הרגל. ר׳ יוחנן אומר תוב לא מייתי דראיית פנים בעזרה הוא דאין לו שיעור וכל אימת דאתי עייל אבל ראיית קרבן יש לה שיעור וכיון דאייתי אי מייתי אחריתי לא מקבלינן מיניה ומותיב ר׳ יוחנן והכתיב הוקר רגלך מבית רעך כלומר אל תרבה להראות לו פניך ופריק ר״ל התם בחטאות ואשמות כלומר הוהר בעצמך ואל תחטא בכל יום ולהביא חטאת ואשם וכדר׳ לוי דאמר כתוב אחד אומר אבוא ביתך בעולות וכתוב אחר אומר הוקר רגלך מבית רעך ומשני לא קשיא הא בעולות ושלמים אבוא ביתך והא דכתב הוקר רגלך בחטאות ואשמות. תניא נמי הכי כשנויא

א) דברי רבינו אלו אינם עולים לפי סוגיית הגמ׳ ואולי דגירסא אחרת היה לו וצ״ע.